# GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA: BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḐI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe șése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVIII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 5. Dumineca 6 (18) Ianuariu 1885.

Din causa S-tei sĕrbătorĭ de Lunĭ, ḑiarulŭ nu va apăré până Marțĭ séra.

## Românii, Tronulŭ și opiniunea publică.

IV.

De când e lumea esistă și convingerea între ómenĭ, că dreptŭ are numai acela, care dispune de puterea de a și'lŭ apĕrá și de mijlócele de a'lŭ duce în împlinire. Fără de acéstă putere și fără de aceste mijlóce nu póte fi vorba de dreptŭ, ci numai de liberulŭ arbitriu și de grație.

Cei dela putere se totŭ fălescŭ cu aceea, că au fostŭ „generoșĭ“ și „mărinimoșĭ“ și ni-au datŭ nouĕ Nemaghiarilorŭ libertate și drepturĭ. Inzadarŭ amŭ așteptatŭ însĕ timpŭ de 16 anĭ sĕ ne spună, décă dispunemŭ și de mijlócele prin carĭ sĕ putemŭ face, ca acéstă pretinsă libertate și aceste pretinse drepturĭ *sĕ se și respecteze.*

Ori dóră iurisconsulții cârmuitorĭ de aḑi suntŭ de părere, că ceea ce a ieșitŭ din „grație“ și „mărinimiă“ totŭ numai prin grație și mărinimositate se va susținé? Atuncĭ de ce ne mai vorbescŭ nouĕ Românilorŭ de libertate și de drepturĭ?

Consituțiunea unguréscă actuală prevede rĕsponsabilitatea miniștrilorŭ.

Acesta este unŭ principiu recunoscutŭ în tóte statele constituționale ale Europei, dér s'a dovéditŭ, că este fórte greu de esecutatŭ. Cu tóte acestea e neapĕratŭ de lipsă ca, după ce în memoratele state Domnitorii sunt scutițĭ de orĭ-ce responsabilitate, sĕ pótă fi trașĭ la rĕspundere miniștrii pentru faptele sĕvĕrșite în esercitarea funcțiunei lorŭ publice.

Faptele miniștrilorŭ este chiămatŭ parlamentulŭ a-le controlá. Acestŭ controlŭ póte avé însĕ unŭ înțelesŭ practicŭ numai pentru acei factorĭ ai statului, cărora le este cu putință de a-lŭ și esercitá. Pentru ceilalțĭ nu esistă posibilitatea de a controlá faptele guvernului, prin urmare n'au nicĭ mijloculŭ de a'lŭ constrînge sĕ respecteze interesele lorŭ.

Vedemŭ atâtŭ în monarchia nóstră, câtŭ și în statele străine lupte continue pentru dreptulŭ electoralŭ. Ce sensŭ potŭ avé aceste lupte, décă nu ca printr'o represĕntare câtŭ mai dréptă și echitabilă a tuturorŭ factorilorŭ sĕ se facă possibilŭ unŭ controlŭ mai viu și mai efectivŭ din parte-le și sĕ se asigure astfelŭ recunóscerea și respectarea drepturilorŭ lorŭ?

Și décă se tractéză de asigurarea esercițiului neîmpedecatŭ alŭ drepturilorŭ, cu câtŭ mai mare nu va fi necesitatea unui controlŭ într'unŭ statŭ, unde trăiescŭ diferite popóre cu diferite moravurĭ, cu diferite limbĭ și aspirațiunĭ?

Controlulŭ parlamentarŭ trebuia sĕ devină cu totulŭ ilusoriu pentru naționalitățile nemaghiare din Transilvania și Ungaria, îndată ce parlamentulŭ centralŭ a fostŭ constituitŭ pe basa unui sistemŭ electoralŭ, care nu admite de faptŭ decâtŭ numai representarea elementului maghiarŭ.

Mai rĕmăsese unŭ mijlocŭ, prin care celŭ puținŭ poporulŭ română, celŭ mai numĕrosŭ după elementulŭ maghiarŭ, putea fi pusŭ în posițiune de a-șĭ apĕrá până la unŭ punctŭ óre-care interesele sale de viață națională. Acelŭ mijlocŭ erá autonomia Transilvaniei, erau legile aduse în favórea Românilorŭ ardelenĭ. Insĕ factorii puterei maghiare s'au grăbitŭ a nimicí acéstă autonomiă și aceste legĭ și pe ruinele lorŭ au întrodusŭ legea electorală esceptională, care despóiă pe cetățénulŭ de naționalitate română chiar și de dreptulŭ cardinalŭ electoralŭ.

Este învederatŭ, că în asemenĭ împrejurărĭ n'a rĕmasŭ pentru noi Românii nicĭ măcarŭ umbra possibilității de a puté esercitá unŭ controlŭ câtŭ de neînsemnatŭ asupra actelorŭ guvernului, și de aceea au fórte mare dreptate foile maghiare décă opunŭ pretinselorŭ nóstre „drepturĭ constituționale“ grația și liberulŭ arbitriu alŭ Maghiarilorŭ dela putere.

Se nasce acum marea întrebare, că până unde se póte estinde acésta grație și acestŭ liberŭ arbitriu alŭ elementului domnitorŭ? Este acestŭ elementŭ suveranulŭ nostru absolutŭ, orĭ mai esistă peste elŭ și afară de elŭ și unŭ altŭ Suveranŭ, care pe lângă drepturile sale mai recunósce și îndatorirĭ ale corónei și ale puterei de statŭ față cu cei desmoșteniți?

Și după ce cu toții scimŭ, că în adevĕrŭ esistă în acestŭ statŭ monarchicŭ cu formă de guvernamêntŭ constituțională unŭ Domnitorŭ, care stă peste partide, peste luptele ḑilnice dintre diferitele popóre carĭ îlŭ compunŭ, trebue sĕ ne mai întrebămŭ: de unde vine, că Domnitorulŭ nostru, care, de când ocupă tronulŭ glorioșilorŭ sĕi antecesorĭ, a datŭ atâtea doveḑĭ de înaltă bunăvoință și părintéscă îngrijire față cu poporulŭ românŭ de sub sceptrulŭ Sĕu, nu are aḑi nicĭ o cunoscință de suferințele nóstre și nu scie nimicŭ de plângerile nóstre? Este de vină numai memorata situațiune dificilă, ce ni s'a creatŭ din partea adversarilorŭ némului nostru, orĭ suntemŭ și noi de vină că Domnitorulŭ nu este informatŭ despre adevĕratele scopurĭ ale opozițiunei ce-o facŭ Românii guvernului sĕu?

Judecândŭ cu sânge rece tóte faptele petrecute în acești 16 anĭ din urmă și cumpănindŭ făr' de nicĭ o preocupare atitudinea Românilorŭ în acestŭ intervalŭ, trebue sĕ ajungemŭ la conclusiunea, că acea durerósă aparițiune este a se atribuí mai multŭ neprevederilorŭ și neîngrijirilorŭ nóstre, decâtŭ uneltirilorŭ celorŭ dela putere.

## Interpelarea deputatului Ugron.

La 14 Ianuariu n. deputatulŭ Ugron a adresatŭ guvernului o interpelare asupra oficiului de magistru supremŭ alŭ Curții.

„Regele Ungariei, ḑise între altele Ugron, a petrecutŭ ḑiua de anulŭ nou în mijloculŭ nostru, și aristocrația ungurésca s'a dusŭ sĕ felicite pe Maiestățile Lorŭ. In castelulŭ din Buda aristocrația a fostŭ primită de unŭ domnŭ streinŭ: de unŭ óre-care prințŭ Hohenlohe, care în Austria îmbracă unŭ oficiu de Curte, pe cândŭ aci în Ungaria n'are o astfelŭ de demnitate.

»Noi vremŭ, ca regele Ungariei sĕ nu fie încunjuratŭ de streinĭ. Urmărimŭ chiar scopulŭ, ca tronulŭ și atuncĭ sĕ fie încungiuratŭ de Ungurĭ, când regele petrece în Viena, prin urmare cu atâtŭ mai multŭ sĕ se facă acésta când se află în castelulŭ din Buda. Dreptulŭ publicŭ ungurescŭ nu sufere acțiunea unui Hohenlohe în Ungaria.

„Interpelarea mea către ministrulŭ pentru persóna regelui sună astfelŭ: Cu privire la aceea, că pentru Ungaria s'a numitŭ unŭ magistru supremŭ alŭ Curții deosebitŭ, întrebŭ pe ministrulŭ: Are cunoscință, că la primirea de anulŭ nou în castelulŭ din Buda, magistrulŭ supremŭ c. c. alŭ Curții a funcționatŭ ca atare? Are cunoscință că ultimulŭ balŭ alŭ Curții l'a arangiatŭ magistrulŭ supremŭ c. c. alŭ Curții, nebăgându-se în sémă celŭ ungurescŭ? Décă are cunoscință despre acésta, ce are de gândŭ sĕ facă, pentru ca vaḑa statului ungurescŭ și-a magistrului supremŭ ungurescŭ alŭ Curții sĕ nu mai fie espusă unei astfelŭ de îngustimĭ?«

Interpelațiunea a produsŭ mare nemulțămire la curte și chiar între deputațĭ, dintre carĭ numai vr'o 50 au ascultat'o. Interpelarea ar fi putută rĕmâné la o parte, ḑicŭ guvernamentalii, din causă că nu se potŭ face tóte deodată. Destulŭ e, că aḑi la Curte se vorbesce numai unguresce și acestŭ motivŭ l'ar fi putută face pe Ugron sĕ nu mai aducă acéstă cestiune în cameră. In totŭ casulŭ, monarchulŭ trebue sĕ fie nemulțămitŭ, când vede că se lovesce în drepturile sale private.

## DIN DIETA CROAȚIEI.

In ședința dela 14 Ianuariu st. n. a dietei croate se continuă desbaterea proiectului de indemnitate. Dr. Franck propuse amendamentulŭ sĕu, care, ḑise elŭ, este urmarea logică a părerei desvoltate de dênsulŭ la desbaterea generală, că cuota de 45% a veniturilorŭ Croației, carĭ servescŭ pentru acoperirea cerințelorŭ bugetului autonomŭ alŭ Croației, nu face parte din bugetulŭ comunŭ alŭ dietei ungare și că pretextele, ce se folosescŭ pentru scopulŭ acestei cuote, sĕ se facă cunoscute dietei. Președintele chiamă pe vorbitorŭ în mai multe rêndurĭ la ordine și îi detrage cuvêntulŭ, când voesce sĕ aducă probe pentru o afirmațiune a sa. Se face mare sgomotŭ în stânga; strigăte: Ascultațĭ doveḑile! Ăsta'i scandalŭ! Libertatea cuvêntului! — Barcicĭ (către președinte): Dacă e cavalerŭ sĕ-i dea voe sĕ vorbéscă! — Starcevicĭ: Asta este libertatea cuvêntului la voi! Rușine sĕ vĕ fie! Doveḑĭ vrea elŭ sĕ vĕ arăte! — In decursulŭ neorânduelei iscate, Stancovicĭ ia cuvêntulŭ sĕ vorbéscă împotriva amendamentului, contra căruia se pronunță și Zsivcovicĭ și Miscatovicĭ. Votându-se proiectulŭ de indemnitate alŭ guvernului se primesce de maioritatea dietei.

Barcicĭ desvoltă apoi interpelarea sa referitóre la decădința materială a litoralilorŭ, întrebă de este guvernulŭ destoinicŭ sĕ-o împiedice prin mĕsurĭ potrivite și mai cu sémă de voesce sĕ facă ceva pentru a supune pe proprietarii de corăbii de pe țĕrmii croaticĭ la o dare egală cu proprietarii de corăbii din Fiume? Intre altele ḑise elŭ: Dela întroducerea sistemului dualisticŭ guvernulŭ ungurescŭ lucréză la tótă ocasiunea din intențiune spre paguba țĕrmilorŭ croațĭ....... Guvernulŭ actualŭ sprijinesce pe celŭ ungurescŭ și deputații din dieta comună sprijinescŭ ambele guverne. Locuitorii dela țĕrmurĭ desprețuescŭ pe astfelŭ de trădătorĭ și cameleonĭ și acum acestia îșĭ rĕsbună. Rĕsbunarea e vrednică de voi și Ungaria, statulŭ mărirei în afară și-alŭ sărăciei în lăuntru, încă îșĭ are partea sa. Căpitanii noștri de corăbii croațĭ, fala țĕrii, trebuescŭ sĕ priméscă posturĭ neînsemnate, negoțulŭ nostru marinŭ, odată înfloritorŭ, se aduce la sapă de lemnŭ (strigăte în stânga: Totŭ e adevĕratŭ din firŭ în pĕrŭ!)

In Croația nu se remuneréză onestitatea și caracterulŭ ci înjosirea. Dietele nóstre nu suntŭ, decâtŭ niște socitățĭ de asigurare pentru legile ungurescĭ, carĭ totdéuna sunt îndreptate împotriva poporului. De aceea preferămŭ noi unŭ guvernŭ aspru, a unui generalŭ austriacŭ dar dreptŭ, față cu o constituțiune, ce demoraliséză și nimicește poporulŭ. Astă constituțiune aduce poporulŭ la desperare și la rĕscólă. Monarchia are 300,000 ostașĭ, pe carĭ în pace póte sĕ'i mâne împotriva ómenilorŭ cinstițĭ. Vaporulŭ din cazanŭ e întinsŭ de stă sĕ producă esplosiunea. Noi vomŭ ținé însĕ ventilulŭ deschisŭ, până vorŭ veni ḑile triste pentru astă monarchiă. Când va sosi vremea — și ea nu'i departe, póte chiar în anulŭ acesta — vomŭ închide ventilulŭ, sĕ crepe cazanulŭ și monarchia sĕ cadă sfărîmată în trăndavele'i atome. Noi vomŭ apĕrá numai acea părticică, care se numește Croația. (Zivio furtunóse în stânga estremă).

După ce șefii de secțiune Klein, Stancovicĭ precum și Banulŭ rĕspundŭ la câteva interpelărĭ, ședința se ridică.

## SCIRILE ḐILEI.

In numĕrulŭ următorŭ alŭ fóiei nóstre vomŭ reproduce unŭ articulŭ de fondŭ alŭ »Independenței române,« prin care rĕspunde la tendințiósa corespondență ce s'a trimisŭ din Pesta cătră »Neue freie Presse« relativŭ la cestiunea universității române, de care ḑiarulŭ nostru s'a ocupatŭ în Nrii 249, 250, 251 și 252.

—0—

La felicitările de anulŭ nou, ce i-au adusŭ Regelui Carolŭ, Mitropolitulŭ Primatŭ în numele clerului, ministrulŭ de esterne în numele guvernului și vice-preşedinţii senatului și camerei în numele corpurilorŭ legiuitóre, Regele a rĕspunsŭ astfelŭ:

»Mulțămimŭ din totŭ sufletulŭ pentru urările ce Ne ațī exprimatŭ cu atâta dragoste și căldură, și carī de sigurŭ vorŭ fi spre fericirea nóstră tuturora. Anulŭ în care întrămŭ nu va fi fără grije, cu atâtŭ mai multŭ trebue sĕ muncimŭ și sĕ luptămŭ cu energiă spre a învinge greutățile ce vomŭ întâlnī încă în cursulŭ lui. Țéra a putută străbate, fără sguduire, momente multŭ mai grele; sĕ sperămŭ dar că și de astă-dată crisa care ne apasă va fi numai o vijeliă trecĕtóre ce va curățī aerulŭ și ne va readuce ḑile senine. Cu acéstă dorință ardinte vĕ urezŭ anī mulțī și fericițī!«

—0—

Starcevicianii au lucratŭ unŭ **memorandŭ** amănunțitŭ, în care se cuprinde adresa lorŭ cătră tronŭ, o sumă de dovedī despre asuprirea poporului croatŭ de cătră partidulŭ maghiaronŭ, și propunerī pentru înlăturarea actualei stărī nesuferite. Memorandulŭ s'a subscrisŭ de toțī deputații starcevicianī și s'a trimisŭ la cancelaria monarchului.

—0—

Procesulŭ »Tribunei« se va judeca la 3 Februariu n. de cătră curtea cu jurațī din Sibiu. Ca preşedinte va funcționa consilierulŭ de tribunalŭ d. Alexandru Ianoșī.

—0—

»Rĕsboiulŭ« spune, că prințulŭ Bulgariei va visitá pela 15 Ianuariu pe regele României.

—0—

Casina ungurescă din Brașovŭ va arangea balulŭ ei în séra de 27 Ianuariu n. în sala Redutei

—0—

»P. Naplo« raportéză, că pentru clericulŭ Fischer, care fusese condamnatŭ, pentru că a ațițatŭ pe țĕranī în contra autoritățilorŭ, la amendă în banī, a plătit'o acésta episcopulŭ Strossmayer, ca Fischer sĕ nu fie arestatŭ.

—0—

Prințulŭ Augustŭ de Württemberg a muritŭ, în etate de 72 de anī.

## Cugetărī la încheiarea anului.

Selagiu ḑiua de Crăciunŭ 1884.

Câteva ḑile numai ne despartŭ de încheiarea anului acestuia. Eu credŭ, că este dorința nóstră, ca sĕ ne înfățișămŭ conduita nóstră în decursulŭ acestui anŭ, pentru ca dintr'ênsa sĕ putemŭ trage consecvențele, ca sĕ ne servéscă de îndreptarŭ pentru activitatea nóstră în viitorŭ.

Mai înainte de tóte sĕ cercămŭ, care este isvorulŭ relelorŭ ce ne bântue, căcī numai așa vomŭ fi în posițiune a ne apără în contra atacurilorŭ dușmanilorŭ noștri și a ne îndreptá în acelea, unde numai noi suntemŭ de vină. Relele, ce ne bântue suntŭ politice și sociale; suntŭ rele, ce ni-le causéză alții și ce ni-le causămŭ noi înșine.

Curentulŭ politicŭ de astăḑī este imitațiune, este a doua edițiune a politicei din anii 1830—1848. Noui, suntŭ numai ómenii, carī esecută acéstă politică, ce este unŭ compromisŭ între teoriile lui Széchenyi și ale lui Kossuth. Este fatală acéstă împrejurare și cu atâtŭ mai fatale vorŭ fi resultatele pentru Românī numai puținŭ câtŭ și pentru Maghiarī. Eu nu le dorescŭ, dér mergêndŭ lucrurile totŭ așa, vorŭ fi neevitabile. Aceleașī cause vorŭ produce în totdéuna aceleașī efecte și logica întêmplărilorŭ nu-șī va schimbá cursulŭ de dragulŭ șovinismului maghiarŭ. In anii 1830—1840 dieta din Pesta a decretatŭ limba maghiară de limbă oficială în administațiă dela guvernŭ la comune, apoi în justițiă; ba atuncī a fostŭ decretat'o și în scólele nemaghiare și în biserică, dispunêndŭ, ca în acele parochii unde se țineŭ predicī în limba maghiară sĕ se ducă și matriculele în aceea limbă. Pentru acésta apoi Maghiarii s'au îngrijitŭ șicanândŭ pe bieții preoțī în totŭ modulŭ, ca sĕ țină predicī unguresci, întocmai așa cum facŭ și astăḑī.

In Ardealŭ națiunile recepte fiindŭ adunate la 1842 în dietă la Clușiu, unŭ Ungurŭ din Zarandŭ cerù ca sĕ se întroducă limba ungurescă în tóte ramurile vieței publice. In urma acestei moțiunī se făcù unŭ proiectŭ de lege, care fù publicatŭ în »Erdélyi Hirado« din Clușiu. In acestŭ proiectŭ se cerea ca în timpŭ de ḑece anī fiecare deregĕtorŭ, fie politicŭ, fie bisericescŭ, sĕ învețe limba maghiară, care se va introduce după acelŭ rĕstimpŭ în administrațiunea țĕrei și chiar în administrațiunea bisericelorŭ; nu mai puținŭ era sĕ se facă și în scóle învĕțătura numai în limba maghiară.

In contra acestorŭ uneltirī a făcutŭ consistoriulŭ din Blașiu acelŭ protestŭ, memorabilŭ pentru tóte timpurile în care ḑice: »Fatemur autem sincere, non tantum post decem annos, neque post decem secula, imo nullo unquam tempore nos, nationemque nostram lege obligari posse, quae moribus ac religiositati periculum ac obicem, nationalitati vero ruinam parat ac interitum.« (*Mărturisimŭ însă sincerŭ, că nu numai după ḑece anī, dér nicī după ḑece secule, și nicī într'unŭ timpŭ nu se va puté obligá națiunea nóstră printr'o lege, care amenință cu periculŭ și mórte moravurile și religiositatea nóstră, ér naționalității nóstre îi pregătesce ruina și peirea).*

Am aflatŭ de bine a reproduce acestŭ pasagiu din protestulŭ amintitŭ alŭ consistoriului din Blașiu, din causă că acela este fórte instructivŭ atâtŭ pentru trecutŭ câtŭ și pentru presentŭ. Acestŭ protestŭ noi îlŭ primimŭ cu gratitudine cătră memoria fericitului prepositŭ Simionŭ Crainicŭ și a consoțilorŭ sĕi și-astăḑī de alŭ nostru.

(Va urmá).

## CORESPONDENȚA NÓSTRĂ DIN COMITATE.

*Cetatea de Baltă*, 14 Ianuariu n. 1885.

Onorate Domnule Redactorŭ! Relativŭ la telegrama de dtto. Dsztmártin 10 Ianuariu n. publicată în Nr. 252 alŭ »Gazetei Transilvaniei,« grăbimŭ ca parochialī competențī ai comunei gr. or. Cetatea de Baltă a încunosciință publice, că alesulŭ — pre care numita telegramă îlŭ numesce »Zelosulŭ parochŭ alŭ Cergbidului-mare« — nu e alesulŭ nostru iubitŭ și optatŭ, deórece cu ocasiunea alegerei lui s'au comisŭ transgresiunī, șiretenia, ba chiar forță fața cu îndreptățiții la alegere așa numiții „Laicī,« — și pentru ca On. publicŭ sĕ fie lămuritŭ și sĕ nu dea credĕmêntŭ numitei telegrame, vomŭ îndrăsnī a aduce la cunoscință numai puține incidente, dar fórte drepte și adevĕrate.

Unii dintre preoții tractualī și mai cu deosebire părintele Blăşelului Sasu și părintele Paocei Fodoreanu, carī s'au demisŭ pentru clientulŭ lorŭ a cortesi, n'au pregetatŭ a cutreera printre membrii sinodalī îndreptățițī de a alege, a le cere biletele sub cuvêntŭ, că sĕ vadă curatŭ suntŭ scrise și legibile și dacă vedéu că nu sună pentru clientulŭ lorŭ le rupéu și călcau în picióre ḑicêndŭ, că nu suntŭ scrise curatŭ, în biserică e cam întunerecŭ și nu se potŭ ceti fără zăbavă, le dedeau apoi alte bilete scrise de ei în favorulŭ clientului lorŭ; ba spre îngrețoșarea publicului coadunatŭ nu numai din locŭ, ci și dinprejurŭ și chiar de confesiunī streine, se vedeau unii membrii têrându-se pe josŭ după sdrențele biletelorŭ lorŭ, ba unii nu voiau a primí alte bilete, așa încâtŭ întârḑiase fórte de a se presentá la urnă și așa numai după ce auḑiau că de 5 de 6 orī de Prea on. comisarŭ erau chemațī, primiau biletulŭ pentru care inima lorŭ nu consimțea; ba am auḑitŭ pe unii strĕinī esprimându-se: Am doritŭ sĕ vedemŭ constituția bisericei liberale gr. or., am vĕḑut'o, dar Dumneḑeu sĕ ne păzéscă biserica nóstră de asemenea constituțiă!! Esercatu-s'au, Domnule Redactorŭ, cum am ḑisŭ asupra îndreptățițilorŭ la alegere așa numițī „Laici« destule necuviințe, ba fața cu libertatea lorŭ chiar forță. Numiții preoțī și încă și alții, pre carī nu voimŭ a-i numí, din tóte puterile au cortesitŭ pentru Nicolae Todoranŭ, pre care le-a succesŭ a-lŭ ridicá cu calumniarea și defăimarea celorlalțī concurențī, și acésta nu numai înaintea membrilorŭ sinodalī, ci și înaintea întregŭ tractului.

Respectivii concurențī își vorŭ sci vedé de ale lorŭ, nu voimŭ a'i apĕra, dară numai amŭ voitŭ a arătá că numita telegramă nu e adevĕrată și că auctorulŭ aceleia, fiindŭ că nu a fostŭ informatŭ dreptŭ nicī nu a fostŭ martorŭ ocularŭ, mai bine făcea sĕ nu ésă în publicŭ cu neadevĕrurī, prin care sĕ-lŭ inducă în rătăcire, — și apoi și noi ca parochialī competențī la rêndulŭ nostru declarămŭ: că Nicolae Todoranŭ nu e espresiunea intimă a inimei nóstre, — prin urmare poporulŭ nostru localŭ nicī câtŭ nu a fostŭ entusiasmatŭ!

In numele mai multorŭ poporenī:

**Unŭ poporénŭ**

## Din parlamentulŭ românŭ.

(Urmare.)

Astăḑī este o propagandă în contra bisericei nóstre ortodoxe de rĕsăritŭ, care nu se simte de cei ce nu se ocupă, dér o simțimŭ noi, o propagandă începută de multŭ și se face neîncetatŭ. S'a începutŭ ântêiu prin pressă, sunt acum doi anī, v'amŭ citatŭ și unŭ nume de o foiță pamfletŭ, care neîncetatŭ a lovitŭ în instituțiunile canonice, în biserică, căcī aci este cetatea cea tare, aci este puterea bisericei, Sinodulŭ. Apoi alte foițe, codițe scandalóse, apoi de acilea când prin interpelărī în Senat séu în Cameră, când prin congrese de preoțī pe la Focșanī și comitete prin tóte județele, despre care P. S. S. Episcopulŭ de Romanŭ o sĕ vĕ facă astăḑī o descoperire fórte importantă și astfelŭ se urmăresce neîncetatŭ.

E rĕsboiu ridicatŭ monachilorŭ, e pusŭ prețŭ pe capulŭ lorŭ, dar noi ne facem datoria se vĕ spunemŭ, că monachismulŭ în biserica ortodoxă a fostŭ totdéuna acela care a chematŭ pe fie-care la datoria sa; monachismulŭ în biserica ortodoxă este sentinela cea neadormită a bisericei. Când monachismulŭ va dispare precum a disparutŭ în o țéră vecină de peste munțī, nu'i ḑicŭ numele, d-vóstră înțelegețī, atuncī biserica s'a sfășiatŭ în două, precum s'a sfășiatŭ acolo din nefericire și chiar națiunea. Acésta e durerea nóstră și interesulŭ acelora carī au pusŭ prețŭ pe capulŭ monachismului.

Voiu sfêrșī curêndŭ, eu n'am talentulŭ oratoricŭ, n'am nicī suficiența de dicțiune a d-lui Mârzescu, decâtŭ esprimŭ cugetările mele pornite din simțĕmintele inimei. Eu nu urmezŭ acelei maxime a unui mare diplomatŭ, care a ḑisŭ că Dumneḑeu a datŭ omului cuvêntulŭ ca sĕ'șī ascundă cugetarea; eu credŭ că Dumneḑeu a datŭ

---

## FOILETONU.

## 1884 și 1885.

Tragi-comediă locală-națională de Sandu Pungă-gólă, dascălŭ și feciorŭ de popă. Jucată în preséra anului nou în vestitulŭ orașŭ alŭ Brașovului de mai mulțī perde-vară și fură-vreme. Musică de Cobzărescu.

(Urmare).

(Pe scenă se aflā o opincă românéscă. Trei universitarī ungurī intră cu câte o jimblă mare în mână și începŭ a cântá):

Kerek ez a zsemle,
Tedd vad oláh zsebre etc. etc.

Studentulŭ I. (arătândŭ spre opincă): Nézz ide Pista, mi féle dologság!

Studentulŭ II. Isten neki!... Hát ez bocskor, valoságos oláh büdös bocskor!

Studentulŭ III. Hogy, egy bocskor, egy büdös bocskor?... Hát ez nem jó hazafi, rosz hazafi!

Studentulŭ I. Persze hogy rosz, ha paprika nelkül mamaligát eszik és Gázetát és Tribunát olvas!

Studentulŭ III. Hogy, Gázetát eszik paprika nelkül?... Hát ez vad ember, nem derék háromszéki ember!

Studentulŭ II. Üssük a zsidót!

Tus-trei. Pokolba vele!

(Cântă din nou, amenințândŭ cu focoșurile:)

Kerek ez a zsemle etc. etc.

Moșŭ Radu opincarulŭ (întră pe scenă și vĕḑêndu-i pe domnii universitarī, se opresce în locŭ și clatină din capŭ cu com[illegible] Pe urmă le vorbesce).

Da bine, ómenī bunī, ce v'a făcutŭ opinca asta, de-ațī săritŭ asupra ei cu atâta străşniciă?

(Studenții rĕmânŭ încremenițī. Unulŭ dintre ei întrébă): Honét a pokolbol jött ez a Ráduj bácsi is?

Moșŭ Radu. Facutu-v'a ea vre-unŭ rĕu, spuneți-mī?... D'apoi bine mĕi, ce s'ar fi alesŭ óre de cismele vóstre încrețite și'mpintenate, décă n'ar fi fostŭ opincuța asta, pe care voi acum voițī sĕ o sufłațī de pe fața pămêntului?... Nu scițī voi, că opinca a fostŭ, este și va fi în orī și ce vreme talpa țĕrei, temelia casei!?

Studentulŭ I. Bocsánatott kérem, Ráduj bácsi, csak barátságbol csináltunk!

Moșŭ Radu. Numai sĕ nu v'astêmpĕrațī, c'apoi v'arĕtŭ eu barátság, de-i vai de mămulica vóstră!... Afară!

Studentulŭ I. Bocsásson!...

Moșŭ Radu. Afară!

Studentulŭ II. Hát mennyünk barátaim, mert nem tréfa!

(Esŭ cântândŭ): Kerek ez a zsemle etc. etc.

Moșŭ Radu. Urlațī voi, câtŭ vĕ ia gura, căcī numai rĕulŭ vostru e!... Ér tu, opinca moșului, nu te teme de nimicŭ, căcī scii vorba bĕtrênéscă: Apa trece, pietrile rĕmânŭ!... Multe nĕcazurī de-ăstea au trecutŭ asupra ta, dar tu, drăguță, aicī ai fostŭ ș'aicī vei rĕmâné, câtă vreme Bucegii își vorŭ mai ridicá fruntea lorŭ până susŭ colo în albastrulŭ cerului, în mijloculŭ norilorŭ!

(Cântă): Susŭ opincă de juninca,
Susŭ opincă, susŭ etc. etc,

### V.

Credŭ, domnilorŭ, c'acum putemŭ
La **démna presă**, ce avemŭ,
Privirile sĕ ne 'ndreptămŭ
Și prea voioșī sĕ constatămŭ,
Că sub augusta'mī guvernare
A fostŭ în cea mai bună stare.
Gazetele ce le-am aflatŭ
Nu numai că n'au rĕposatŭ,
Ci ca ciupercile 'n livade,
După-ce plouă cum se cade,
Altele nouĕ s'au ivitŭ
Și cele vechī s'au mai măritŭ.
Ele cu tótele 'mpreună
In armonia cea mai bună,
Precum o sĕ vedețī îndat',
Pentru nația au pledatŭ. —
Dar până sĕ le presentezŭ,
In taină sĕ vĕ spunŭ cutezŭ,
Că fórte bine s'ar simțí,
Mai abonate déc'ar fi!

(Urméză scena cu cele șase gazete politice românescī).

### VI.

Eu, domnilorŭ, acum aș vrea,
De-ar merge după voia mea,
Ca s'alte lucrurī minunate
Totŭ din acestea însemnate
Aicī sĕ le presentălescŭ
Și meritu'mī sĕ dovedescŭ.
Așa de pildă mi-ar plăce

omului cuvêntulŭ ca sĕ'şĭ esprime cugetarea, de aceea şi eu esprimŭ cugetările mele. Ceea ce urmăresce d. Mărzescu ca dorinţă în sine, este catechismulŭ sĕu pe care am avutŭ onóre sĕ vi'lŭ citescŭ alaltă-erĭ, şi acestŭ catechismŭ în scurtŭ sciţĭ ce vrea sĕ ḑică: »ni Dieu ni maître.« (Nicĭ Dumneḑeu nicĭ stăpânŭ). Când dar va lipsi monachismulŭ vorŭ lipsi mitropoliţiĭ şi episcopii, vorŭ lipsi preoţii, căcĭ toţĭ se secularisézä. D. Mărzescu le secularisézä tóte, atuncĭ vorŭ curge tóte fericirile asupra ţĕrei românescĭ, asupra poporului românŭ. Nu va mai fi nicĭ religiă, nicĭ biserică, nicĭ preoţĭ, şi póte nicĭ familiă (murmure între d-nii senatorĭ): Nicĭ familiă, acesta'i este catechismulŭ, tóte sĕ fie în de comunŭ... Eu credŭ că nimenĭ în téra românéscă nu este aşa de dispusŭ ca sĕ împărtăşéscă aceste idei străine; aceste plante străine, exotice, nu vorŭ prinde rădăcinĭ în România.

D-vóstră sunteţĭ astăḑĭ ţinuţĭ sĕ daţĭ unŭ verdictŭ care sĕ arate ţĕrei şi lumei creştine ortodoxe, că Senatulŭ românŭ este însufleţitŭ de aceleaşĭ sentimente despre care însuşĭ M. S. Regele, prin Mesagiulŭ de deschiderea Corpurilorŭ legiuitóre, ne-a vorbitŭ pentru biserică. D. Mărzescu a cititŭ şi canóne, şi décă aşŭ crede că nu vĕ obosescŭ cu prelungirea cuvintelorŭ mele, am şi eu canóne pe carĭ le-aşĭ putea ceti, canóne în privinţa disciplinei bisericeştĭ, canóne mai cu sémă în privinţa acelei nenorocite cestiunĭ alŭ căreia apărătorŭ s'a făcutŭ d. Mărzescu, luândŭ sub tutela sa pe unulŭ din membrii bisericei, care este indusŭ în rătăcire, dar care'mĭ place a crede că mai curêndŭ séu mai târḑiu va reveni.

Eu voiu sfĕrşi ḑicêndŭ şi astăḑĭ cum am ḑisŭ şi mai ḑilele trecute, şi credŭ că d. Mărzescu după mature cugetărĭ, va recunósce că este abătutŭ din calea adevĕrată a bisericei ortodoxe de rĕsăritŭ, şi vĕ voiu ḑice că, décă crede d-sa, décă are adevĕrată credinţă în Dumneḑeu, în biserica ortodoxă alŭ căreia fiu se declară, décă crede că Ehova Domnulŭ este Dumneḑeu, sĕ vie după elŭ; décă crede însĕ că Baal este Dumneḑeu, mérgă după elŭ!.... Eu stăruescŭ în acésta, căcĭ sunt datorŭ sĕ apĕrŭ instituţiunile bisericei, sunt sentinela ei, şi după cum a ḑis însuşĭ d-sa mai alaltă-erĭ că pe cât timp va curge o picătură de sânge prin aceste vine, voiu ḑice oricăruia care ar voi sĕ sară în staulŭ pe aiurea ér nu pe uşe, îi voiu striga: cine este acolo! voiu face alarmă ca sĕ se deştepte cânii turmei, sĕ ia la gónă pe lupii cei îmbrăcaţĭ în pele de óie. (Aplause şi ilaritate).

Vĕ rogŭ dér, d-lorŭ senatorĭ, sĕ credeţĭ că cestiunea este fórte seriósă, nu este cestiune de o simplă interpelare, ci este sistematicŭ urmărită biserica ortodoxă română. D-vóstră sunteţĭ chemaţĭ se vĕ daţĭ verdictulŭ d-vóstre astăḑĭ, din care se va cunósce patriotismulŭ d-vóstre însufleţitŭ cu respectulŭ religiunei, şi eu voiu sfĕrşi aducêndu-vĕ aminte povaţa unui bĕtrênŭ pe care am auḑit'o în copilăria mea, că podóba şi fericirea unui némŭ este paza legilorŭ strĕmoşescĭ. Am ḑisŭ.

P. S. S. Melchisedec, Episcopulŭ de Romanŭ: D-lorŭ senatorĭ, prentru prima óră mĕ suiŭ la tribuna onor. Senatŭ şi de şi sunt de aprópe 20 anĭ membru alŭ Senatului, nu m'am suitŭ încă la acéstă tribună; astăḑĭ încă buna-cuviinţă şi datoria mea cerŭ ca sĕ mĕ sui aci, când s'a suitŭ rivalulŭ Sinodului, nu ḑicŭ alŭ bisericei întregĭ.

Nu mĕ îngrijescŭ de a vorbi astăḑĭ cu d. Mărzescu înaintea ţĕrei mele, înaintea naţiunei întregĭ române, care a fostŭ, este şi suntŭ sigurŭ că va fi şi de aci înainte creştină, ortodoxă, română. (Aplause.) D-lorŭ senatorĭ, sĕ nu vi se pară curiosŭ că amŭ sĕ vorbescŭ cu termenĭ biblicĭ carĭ suntŭ în literatura nóstră bisericéscă şi cu carĭ generaţiunile cele tinere nu prea suntŭ obicĭnuite, eu însĕ sunt fórte obicĭnuitŭ. D. Mărzescu a acusatŭ pe P. S. S. Mitropolitulŭ Primatŭ că în circulara sa n'a întrebuinţatŭ termenĭ technicĭ, termenĭ bisericeştĭ. n'a ḑisŭ de exemplu: »Iubiţĭ fraţĭ întru duhulŭ sântŭ. (Ilaritate.) Este o scăpare din vedere. D. Mărzescu este exactŭ în acéstă privinţă, şi am sĕ-i vorbescŭ şi eu în termenĭ biblicĭ; sĕ nu vĕ supĕraţĭ când veţĭ auḑi de dracĭ; vorbescŭ în termenĭ cum voesce D-sa; la D-sa póte a fostŭ glumă, la mine însĕ suntŭ serioşĭ.

D. G. Mărzescu: Cine, dracii?

P. S. S. Episcopulŭ de Romanŭ: Da, dracii cu carĭ ai eşitŭ D-ta, cu mulţĭ dracĭ ai eşitŭ şi cu bălaurĭ; eu nu mĕ supĕrŭ de acestea.

D-sa a mai ḑisŭ că este ortodoxŭ, că respectă religiunea şi biserica, că este botezatŭ, se închină şi respectă crucea; aşteptamŭ sĕ-lŭ vĕdŭ făcêndŭ chiar semnulŭ crucei; eu nu mĕ ruşinezŭ, îlŭ facŭ în publicŭ, credŭ că îlŭ face şi D-sa. (Ilaritate.)

Ei bine D-lorŭ, după tóte aceste confesiunĭ, pare că D-sa îşĭ închipuesce că biserica nóstră este în primejdiă a se dĕrîmă. Nu este aşa. D-sa a venitŭ sĕ facă înaintea ţĕrei o satiră şi o derîdere din biserica şi din instituţiunile nóstre. (Aplause.)

Ḑice între altele că trebue totŭ secularisatŭ; nu se mulţumesce D. Mărzescu că s'a secularisatŭ averile, vrea sĕ secularizeze şi potcapiulŭ, pĕrulŭ, rasa acésta: vrea sĕ ne îmbrăcămŭ în surtucŭ; secularisarea la D-lui va sĕ ḑică sĕ ne îmbrăcămŭ mirenesce. Ce ai Domnule cu giubéua şi cu potcapiulŭ nostru? (Risete, aplause.) Ce rĕu îţĭ face giubéua nóstră? Amŭ fostŭ, D-lorŭ in Germania şi am vĕḑutŭ unŭ episcopŭ şi unŭ probst, cum se ḑice la ei, séu după noi unŭ archimandritŭ, amŭ vĕḑutŭ pe Dölinger, pe Reinchens, ómenĭ distinşĭ prin moralitatea lorŭ, prin învĕţătura lorŭ, respectaţĭ şi de copii; toţĭ câţĭ îi întêlnescŭ le facŭ complimente şi le sĕrută mâna; aceştia umblă cu surtucŭ şi raşĭ peste totŭ ca D. Mărzescu. (Ilaritate.) Eu m'amŭ întêlnitŭ cu dênşii şi am vorbitŭ. Va veni vremea şi la noi, căcĭ societatea face progrese, se va face şi la noi când se va crede că este bine. Ei, ce credeţĭ că dacă acolo elerulŭ se îmbracă cu surtucŭ nu are canóne? Du-te D-le Mărzescu şi vorbesce cu ei despre canóne şi te vei lumina ce suntŭ canónele în biserica creştină.

D-lorŭ senatorĭ, secietatea nóstră este în renascere, este chemată la o viaţă nouă. Noi am avutŭ trecutulŭ nostru, mare, frumosŭ; am avutŭ şi greutăţile nóstre. Neapăratŭ că fără cruce nu se póte, de aceea ne închinămŭ la cruce, pentru că crucea trebuie sĕ fiă semnŭ care trebuie sĕ ne conducă, căcĭ pe cruce a fostŭ rĕstignită şi naţiunea nóstră, dar a eşitŭ triumfătóre şi merge cu crucea înainte (Aplause.) Acela este simbolulŭ creştinătăţei, trebuie sĕ înveţĭ a răbda, a suferi tóte greutăţile, prin aceste greutăţĭ a trecutŭ naţiunea nóstră. Noi suntemŭ naţiune în renascere, fiind-că a venitŭ alte ordine de lucrurĭ, s'au făcutŭ multe îmbunătăţirĭ. Dacă biserica a rĕmasŭ îndărătŭ, este lucru firescŭ, căcĭ pentru ea încă nu s'a făcutŭ ceea ce trebue; dar acésta nu dă dreptulŭ nimenui sĕ ḑică că nu ne trebuie biserică.

Ce suntŭ canónele? Suntŭ regulamente bisericescĭ făcute de seculĭ de experienţa ómenilorŭ, şi nu suntŭ numai la noi, toţĭ câţĭ suntŭ creştinĭ ortodoxĭ au canóne bisericescĭ; ele suntŭ respectate şi la orientŭ, şi la nordŭ şi la apusŭ, acestea suntŭ principiele dupe care se conduce biserica. In biserica catolică de asemenea suntŭ respectate canónele nóstre. Ne întrecŭ numai cu aceea că ei au mai multe şi mai aspre canóne de câtŭ noi ortodoxii. D-lorŭ senatorĭ, vĕ spunŭ, în generalŭ, că canónele bisericescĭ cuprindŭ în sine principii evangelice. Cine, D-lorŭ, cutéză, chiar duşmanii cei marĭ ai creştinătăţei, sĕ ḑică că evangelia este rea? Dar ce se întêmplă? Regulamentândŭ unŭ principiu tot-d'a-una se caută a se pune acelŭ principiu în acordŭ cu împrejurările şi cu trebuinţele practice, dar cu timpulŭ se schimbă acele împrejurărĭ şi trebuinţe. Ce se face atuncĭ? Canonulŭ acela nu se aplică. Vĕ aducecĭ aminte că chiar la noi s'au făcutŭ legĭ carĭ în faptŭ nu s'a pututŭ aplica şi au rĕmasŭ în desuetudine. Aşa şi în biserică suntŭ canóne aprópe de la începutulŭ creştinătăţei, dintre carĭ astăḑĭ unele nu se mai aplică. Sĕ vĕ citezŭ câte-va; de exemplu nu era slobodŭ creştinului sĕ se ducă la doctorŭ jidanŭ. D-lorŭ, pe atuncĭ aşa era trebuinţa, jidanii erau duşmanii cei mai marĭ ai creştinătăţei şi creştinii se temĕu de dênşii. Biserica a ḑisŭ: »nu vĕ duceţĭ la ómenii aceia sĕ vĕ căutaţĭ sĕnĕtatea, duceţi-vĕ la creştinĭ séu la păgânĭ carĭ au alte principii.« Ei bine, astăḑĭ nu se mai aplică acelŭ canonŭ. Era unŭ canonŭ care oprea ducerea la bae. Astăḑĭ dacă s'ar opri s'ar părea bizarŭ. Sciţĭ ce erau băile în timpurile corupţiunei romane (Aplause.) şi biserica ḑicea: »nu vĕ duceţĭ ómenĭ bunĭ la bae, că vĕ perdeţĭ sufletulŭ.«

Sĕ vĕ mai citezŭ unŭ altŭ canonŭ care hotărésce cum sĕ se priméscă unŭ omŭ care se pocăiesce de unŭ pĕcatŭ. A fostŭ asprime mare la începutulŭ creştinătăţei căcĭ aşa a trebuitŭ! Aşa au cerutŭ timpurile de atuncĭ şi împrejurările.

Se hotără aceluia care vrea sĕ se pocăiască sĕ stea trei anĭ la uşa din afară a bisericei, trei anĭ la uşa din lăuntru, alţĭ trei la uşa care ducea în templu unde stă creştinii, şi după 12 anĭ i se permitea sĕ fie iarăşĭ în rêndulŭ creştinilorŭ. Ei! firesce! aşa a fostŭ atuncĭ trebuinţă, aşa se făcea, dér unde se mai face acésta astăḑĭ? vĕ spunŭ ca sĕ cunósteţĭ că suntŭ între canóne, precum suntŭ şi între legĭ, suntŭ, ḑicŭ, unele canóne carĭ astăḑĭ nu se mai aplică fiind-că nu mai există acele timpurĭ, dér în generalŭ canónele sunt regulile cele mai frumóse şi pline de înţelepciune şi de filosofiă şi trebue recomandate la stima publică de orĭ-ce creştinŭ, fie clericĭ, fie laicĭ, căcĭ aşa vomŭ avea moralitate în clerŭ prin respectulŭ canónelorŭ.

Dér când vorŭ veni totdéuna persóne cu autoritatea D-lui Mărzescu, care este o elită în societate, unŭ advocatŭ eminentŭ, profesorŭ şi necontenitŭ vĕ va spune: Suntŭ absurdităţĭ, secularisaţĭ! Secularisaţĭ, adecă mireniţĭ totulŭ, sĕ nu mai rĕmână urmă de instituţiune canonică! Ei bine preotulŭ şi alţii, carĭ deşi nu se ocupă cu asemenea lucrurĭ, vorŭ ascultá pe d-lŭ Mărzescu şi pe alţii, (aplause), la ce resultatŭ vorŭ ajunge? Ce va deveni creştinătatea şi ortodoxia nóstră? Ce va deveni societatea, naţia română? Amŭ multe de ḑisŭ cu D. Mărzescu, (rîsete) şi nu altceva de câtŭ ca sĕ'lŭ cuminţescŭ în privinţa religiunei, (risete, aplause), căcĭ este fórte slabŭ în acéstă materiă. (Va urmá).

## CONVOCARE,

Asociaţiunea pentru sprijinirea învĕţăceilorŭ şi sodalilorŭ românĭ meseriaşĭ în Braşovŭ îşĭ va ţiné adunarea generală ordinară Duminecă în 20 Ianuariu 1885 st. v. la 3 óre după améḑĭ în sala de desemnŭ a gimnasiului românŭ din locŭ.

La acéstă adunare generală suntŭ învitaţĭ toţĭ Domni, membri ai Asociaţiunei, precum şi toţĭ binesimţitorii Românĭ.

Agendele adunărei generale suntŭ:

1. Raportulŭ Comitetului despre activitatea sa în anulŭ 1884.
2. Raportulŭ casarului despre starea Cassei şi raţiociniulŭ pe anulŭ 1884.
3. Alegerea unei Comisiunĭ pentru revidarea socotelelorŭ.
4. Alegerea unei Comisiunĭ pentru înscrierea de membri noi.
5. Raportele acestorŭ Comisiunĭ.
6. Statorirea bugetului pe a. 1885.
7. Propunerĭ de sine stătătóre eventuale.
8. Alegerea Comitetului pe unŭ periodŭ nou de trei anĭ.
9. Alegerea unei Comisiunĭ verificătóre.

Braşovŭ, în 3 Ianuare 1885.

*Vasilie Sfetea*, preşedinte.



**Rectificare:** In articululŭ de fondŭ din numĕrulŭ trecutŭ (4), colóna 2, rêndulŭ penultimŭ în locŭ de: a o combate etc. sĕ se citéscă: a-lŭ combate etc. adecă principiulŭ de care este vorba.


Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**

Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureşianu**


---

Niţelŭ prin Pest'a vĕ plimba,
Ca sĕ v'arĕtŭ cu bucuriă,
Cum unguréscа visteriă
E plină până la tavanŭ...
De-alŭ datoriilorŭ maidanŭ.
V'aşŭ arăta, cum îngrijescŭ
Boerii, carĭ se numescŭ
Unii miniştri şi magnaţĭ,
Alţii ai ţĕrii deputaţĭ,
Ca dările mereu sĕ scaḑă.
Ca ochiulŭ tĕu nicĭ când sĕ vaḑă
Pe vre-unŭ sĕrmanŭ nenorocitŭ
De esecutorĭ prigonitŭ.
V'aş arăta.... dar nu se póte,
Căcĭ vĕdŭ, că damele mai tóte
Facŭ nişte feţe-aşa de acre,
De par'că tóte îmĭ suntŭ sócre! —
Decĭ ca mai iute sĕ sfĕrşescŭ,
Ş'atâtŭ sĕ nu vĕ ostenescŭ
Cu-a mele vorbe necălite,
Ce rare-orĭ suntŭ potrivite,
O sĕ'mĭ permitŭ acum a trece
Şi 'n fuga mare a petrece
Şi trebile localicescĭ,
Sciţĭ, adecă braşovenescĭ!

. . . . . . . . . . . . . . . . . . .

Braşovŭ, Braşovŭ!.... Acestŭ cuvêntŭ
Când îlŭ audŭ sburândŭ prin vêntŭ,
De-odată mĕ învieselescŭ.
De-odată simtŭ că 'ntinerescŭ,
Căcĭ în acéstă lume mare,
Ce-o luminéză mândrulŭ sóre,
Ca elŭ alŭ doilea oraşŭ
Zadarnicŭ caută cinevaşĭ.
Elŭ e oraşulŭ celŭ frumosŭ
In tótă vremea prea voiosŭ,
In care cine vieţuesce,
Simte, că inima-i totŭ cresce. —
Unŭ centru-i elŭ industrialŭ
Şi mai alesŭ comercialŭ,
In care domnii negustorĭ
Potŭ aduna mereu comorĭ.
Unŭ centru e şi de sciinţă,
Unde romána 'nteliginţă
In multe, multe cestiunĭ
Făcut-a gróznice minunĭ:
Pune poliţia, ce-o are,
Plus curăţenia cea mare,
Ş'o clipă, ḑĕu, sĕ nu mai stai,
Ca sĕ'lŭ numescĭ piciorŭ de raiu!

. . . . . . . . . . . . . . . . . . .

Pricepe dară fiecare,
Că cestiune de onóre
A fostŭ pentru persóna mea,
Sĕ facŭ totŭ, totŭ ce se putea,
Ca ăstŭ oraşŭ aşa vestitŭ
Sĕ fie câtŭ mai mulţumitŭ! —
Negoţulŭ prea lăudatŭ
Eu aripĭ nouĕ i-am donatŭ,
Aşa, că domnii comersanţĭ
Inótă în hârtii şi sfanţĭ.
Uliţĭ mulţime am pavatŭ
Şi Scheiulŭ l'am iluminatŭ,
Aşa, că până'n Stejerişŭ*)
Poţĭ merge chiar cu ochii 'nchişĭ!

. . . . . . . . . . . . . . . . . . .

Dér ăstea tóte cui le spuiŭ?....
Nouĕ, credŭ, nu suntŭ nimĕnui,
Căcĭ toţĭ şi tóte le-aţĭ vĕḑutŭ
Şi toţĭ prin ele aţĭ trecutŭ.
Acum a-le mai repeta,
Vreme perdut'ar însemná! —
Şi décă totuşĭ îndrăsnescŭ,
Ca vorba sĕ-o mai lungescŭ,
Ḑĕu n'o facŭ pentru altceva,
Decâtŭ se vĕ potŭ arĕtá,
Cam ce progrese şi minunĭ
Vre-o douĕ, trei Reuniunĭ,
De-aicĭ, din loco au făcutŭ,
Câtŭ eu domnia am avutŭ.
Ş'anume dau ântĕietate
Societăţii însemnate,
Ce se numesce de cântărĭ,
Şi care nu arare-orĭ
In convenirĭ**) ne-a delectatŭ
Şi neblamată a scăpatŭ. —
Tabloulŭ, ce acum urméză,
Probă de canto însemnéză!
(Urméză scena cu »Reuniunea de cântărĭ.«)

*) Stejerişulŭ este o dumbravă din apropierea Braşovului, în care vara se facŭ petrecerĭ numeróse.

**) Petrecerile întocmite de »Reuniunea română de gimnastică şi de cântărĭ« din Braşovŭ se numescŭ convenirĭ.

**Cursulŭ la bursa de Viena**

din 16 Ianuarie st. n. 1885.

| | |
|---|---|
| Rentă de aurŭ ungară 6% | —.— |
| Rentă de aurŭ 4% . . . | 96.20 |
| Rentă de hârtiă 5% . . | 92.90 |
| Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare . . . . . . . | 146.30 |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) . . . | 98.30 |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune) . . . . | 121.— |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune) . . . . | 106.25 |
| Bonurĭ rurale ungare . . | 101.50 |
| Bonurĭ cu cl. de sortare | 101.— |
| Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ . . . . . . . . | 101.50 |
| Bonurĭ cu cl. de sortare | 100.— |
| Bonurĭ rurale transilvane | 101.50 |
| Bonurĭ croato-slavone . . | 100.— |
| Despăgubire p. dijma de vinŭ ung. . . . . . . | 98.75 |
| Imprumutulŭ cu premiu ung. . . . . . . . | 117.25 |
| Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului . | 117.75 |
| Renta de hărtiă austriacă | 83.10 |
| Renta de arg. austr. . . | 83.90 |
| Renta de aurŭ austr. . . | 105.79 |
| Losurile din 1860 . . . | 137.25 |
| Acţiunile băncei austro-ungare . . . . . . . | 862.— |
| Act. băncei de creditŭ ung. | 311.— |
| Act. băncei de creditŭ austr. | 293.10 |
| Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ . . . . . | 5.80 |
| Napoleon-d'orĭ . . . . . | 9.78½ |
| Mărcĭ 100 împ. germ. . . | 60.35 |
| Londra 10 Livres sterlinge | 123.70 |

**Bursa de Bucuresci.**

Cota oficială dela 3 Ianuarie st. v. 1884.

| | Cump. | vênd. |
|---|---|---|
| Renta română (5%). . . . | 88 | — |
| Renta rom. amort. (5%) . . | 92 | — |
| » convert. (6%) . . | 86½ | — |
| Împr. oraş. Buc. (20 fr.) . . | 30 | — |
| Credit fonc. rural (7%) . . | 80 | — |
| » „ „ (5%) . . | 96 | — |
| » » urban (7%) . . | 93¼ | — |
| » » » (6%) . . | 87 | — |
| » » » (5%) . . | 78 | — |
| Banca naţională a României | 1150 | — |
| Ac. de asig. Dacia-Rom. . . | 280 | — |
| « » » Naţională . . | 210 | — |
| Aurŭ . . . . . . . . . | 16½% | — |
| Bancnote austriace contra aurŭ | — | — |

**Cursulu pieţei Braşovŭ**

din 17 Ianuarie st. n. 1885

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Bancnote românescĭ . . . . | Cump. | 8.44 | Vênd. | 8.45 |
| Argint românesc . . . . . . | » | 8.35 | » | 8.40 |
| Napoleon-d'orĭ . . . . . . . | » | 9.75 | » | 9.77 |
| Lire turcescĭ . . . . . . . . | » | 10.98 | » | 11.— |
| Imperialĭ . . . . . . . . . | » | 9.98 | » | 10.— |
| Galbenĭ . . . . . . . . . . | » | 5.70 | » | 5.72 |
| Scrisurile fonc. »Albina« . . | » | 100.50 | » | 101.50 |
| Ruble Rusescĭ . . . . . . . | » | 127· 5 | „ | 128· 5 |
| Discontulŭ » . . . | 7—10 % pe anŭ. | | | |

**Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ se potŭ cumpěra în tutungeria lui Gross (în casa prefecturei.)**

Acei domnĭ abonaţĭ ai noştri, cari au plătitŭ preţulŭ abonamentului pe jumětate de anŭ séu pe unŭ anŭ, înainte de 1-a Aprile 1885, sunt rugaţĭ a ne trimite diferenţa preţului urcatŭ dela 1 Aprile 1885, care pentru Austro-Ungaria face 2 fl., ér pentru România 8 lei.

ADMINISTRAŢIA „GAZ. TRANS.“



# Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a călei ferate orientale de statŭ reg. ung.

**Predealŭ-Budapesta**

| | Trenŭ accelerat | Trenŭ de persóne | Trenŭ omnibus | Trenŭ de persóne |
|---|---|---|---|---|
| Bucurescĭ | 7.15 | — | — | — |
| **Predealŭ** | 1.09 | — | — | 9.50 |
| Timişŭ | 1.33 | — | — | 10.15 |
| Braşovŭ ( | 2.06 | — | — | 10.50 |
| ( | 2.16 | 6.30 | 5.45 | |
| Feldióra | 2.44 | 7.09 | 6.28 | |
| Apatia | 3.03 | 7.41 | 7.07 | |
| Agostonfalva | 3.18 | 8.09 | 7.42 | |
| Homorodŭ | 3.51 | 8.53 | 8.51 | |
| Haşfaleu | 4.51 | 10.18 | 10.52 | |
| Sighişóra | 5.11 | 10.55 | 11.56 | |
| Elisabetopole | 5.39 | 11.36 | 12.43 | |
| Mediaşŭ | 6.00 | 12.11 | 1.23 | |
| Copşa mică | 6.29 | 12.35 | 2.07 | |
| Micăsasa | — | 12.54 | 2.27 | |
| Blaşiu | 7.02 | 1.29 | 3.06 | |
| Crăciunelŭ | — | 1.45 | 3.22 | |
| Teiuşŭ | 7.38 | 2.26 | 4.15 | |
| Aiudŭ | 7.55 | 2.48 | 4.44 | |
| Vinţulŭ de susŭ | — | 3.12 | 5.10 | |
| Uióra | — | 3.19 | 5.19 | |
| Cucerdea | 8.24 | 3.36 | 5.47 | |
| Ghirişŭ | 8.48 | 4.10 | 6.38 | |
| Apahida | — | 5.39 | 8.51 | |
| Cluşiu ( | 10.08 | 5·59 | 9.18 | |
| ( | 10.18 | 6.28 | 8.00 | |
| Nedeşdu | — | 6.54 | 8.34 | |
| Ghirbĕu | — | 7.10 | 8.59 | |
| Aghirişŭ | — | 7.25 | 9.35 | |
| Stana | — | 7.49 | 10.16 | |
| Huiedinŭ | 11.33 | 8.11 | 11.04 | |
| Ciucia | 12.06 | 8.52 | 12.17 | |
| Bucia | — | 9.11 | 12.47 | |
| Bratca | — | 9.29 | 1.21 | |
| Rév | 12.25 | 9.52 | 2.05 | |
| Mező-Telegd | 1.11 | 10.27 | 3.08 | |
| Fugyi-Vásárhely | — | 10.46 | 3.39 | |
| Várad-Velinţe | — | 10,56 | 3.55 | |
| Oradia-mare ( | 1.49 | 11.04 | 4.06 | |
| ( | 1.54 | 11.14 | 7.30 | |
| P. Ladány | 3.14 | 1.47 | 11.05 | |
| Szolnok | 5.10 | 4.40 | 2.37 | |
| **Buda-pesta** | 7.30 | 7.44 | 6.40 | |
| Viena | 2.00 | 6.20 | 2.00 | |

**Budapesta—Predealŭ**

| | Trenŭ de persóne | Trenŭ omnibus | Trenŭ accelerat | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|---|
| Viena | 8.25 | 8.35 | 3.30 | 8.00 |
| **Budapesta** | 8.00 | 6.55 | 9.45 | 2.47 |
| Szolnok | 11.24 | 10.55 | 12.18 | 6.36 |
| P. Ladány | 2.01 | 2.04 | 1.59 | 10.09 |
| Oradea mare ( | 4.11 | 5.13 | 3.20 | |
| ( | 4.21 | 9.37 | 3.25 | |
| Várad-Velencze | 4.29 | 9.45 | — | |
| Fugyi-Vásárhely | 4.40 | 9.59 | — | |
| Mezö-Telegd | 5.02 | 10.28 | 3.56 | |
| Rév | 5.46 | 11.41 | 4.31 | |
| Bratca | 6.09 | 12.15 | — | |
| Bucia | 6.28 | 12.48 | — | |
| Ciucia | 6.52 | 1.48 | 5.28 | |
| Huiedin | 7.32 | 3.21 | 6.01 | |
| Stana | 7.51 | 3.54 | — | |
| Aghiriş | 8.12 | 4.34 | — | |
| Ghirbĕu | 8.24 | 4.52 | — | |
| Nedeşdu | 8.38 | 5.11 | — | |
| Cluşiu ( | 8.57 | 5.40 | 7.08 | |
| ( | 9.23 | 6.00 | 7.18 | |
| Apahida | 9.50 | 6.29 | — | |
| Ghiriş | 11.15 | 8.14 | 8.29 | |
| Cucerdea | 12.04 | 9.49 | 8.53 | |
| Uióra | 12.12 | 9.58 | — | |
| Vinţulŭ de susŭ | 12.19 | 10.07 | — | |
| Aiudŭ | 12.45 | 10.42 | 9.17 | |
| Teiuşŭ | 1.15 | 11.32 | 9.40 | |
| Crăciunelŭ | 1.44 | 12.03 | — | |
| Blaşŭ | 2.00 | 12.24 | 10.12 | |
| Micăsasa | 2.34 | 12.43 | — | |
| Copşa mică | 2.52 | 1.22 | 10.45 | |
| Mediaşŭ | 3.27 | 2.24 | 11.07 | |
| Elisabetopole | 4.01 | 3.06 | 11.29 | |
| Sigişóra | 4.50 | 4.17 | 12.15 | |
| Haşfaleu | 5.08 | 4.51 | 12.30 | |
| Homorod | 6.47 | 7.07 | 1.32 | |
| Agostonfalva | 7.36 | 8.10 | 2.04 | |
| Apatia | 8.09 | 8.46 | 2.24 | |
| Feldióra | 8.41 | 9.20 | 2.44 | |
| Braşovŭ ( | 9.20 | 10.15 | 3.15 | |
| ( | — | 6.00 | 3.25 | |
| Timişŭ | — | 6.57 | 4.03 | |
| **Predealŭ** | — | 7.32 | 4.28 | |
| Bucurescĭ | — | — | 10.25 | |

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

**Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta**

| | Trenŭ de persóne | Trenŭ omnibus | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|
| **Teiuşŭ** | 2.39 | 9.50 | 8.20 |
| Alba-Iulia | 3.40 | 10.42 | 9.10 |
| Vinţulŭ de josŭ | 4.04 | 11.09 | |
| Şibotŭ | 4.35 | 11.43 | |
| Orăştia | 5.02 | 12.13 | |
| Simeria (Piski) | 5.44 | 1.22 | |
| Deva | 6.05 | 1.48 | |
| Branicĭca | 6.34 | 2.21 | |
| Ilia | 7.01 | 2.54 | |
| Gurasada | 7.15 | 3.09 | |
| Zam | 7.49 | 3.48 | |
| Soborşin | 8.32 | 4.37 | |
| Bĕrzova | 9.19 | 5.30 | |
| Conopŭ | 9.40 | 5.58 | |
| Radna-Lipova | 10.16 | 6.38 | 8.24 |
| Paulişŭ | 10.32 | 6.56 | 8.41 |
| Gyorok | 10.48 | 7.15 | 9.01 |
| Glogovaţŭ | 11.17 | 7.48 | 9.30 |
| **Aradŭ** ( | 12.32 | 8.05 | 9.45 |
| ( | 12.00 | 8.45 | 6.10 |
| Szolnok | 4.09 | 2.10 | 7.27 |
| **Budapesta** | 7.44 | 6.40 | — |
| Viena | 6.20 | — | — |

**Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.**

| | Trenŭ de persóne | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|
| Viena | 8.25 | 8.35 |
| **Budapesta** | 8.00 | 6.55 |
| Szolnok | 11.14 | 12.28 |
| **Aradŭ** ( | 3.35 | 5.30 |
| ( | 4.00 | 6.20 |
| Glogovaţŭ | 4.16 | 6.39 |
| Gyorok | 4.47 | 7.19 |
| Paulişŭ | 5.02 | 7.39 |
| Radna-Lipova | 5.25 | 8.11 |
| Conopŭ | 5.57 | 8.49 |
| Bêrzova | 6.18 | 9.18 |
| Soborşin | 7.11 | 10.27 |
| Zam | 7.48 | 11.18 |
| Gurasada | 8.22 | 11.57 |
| Ilia | 8.40 | 12.27 |
| Branicĭca | 9.02 | 12.57 |
| Deva | 9.32 | 1.45 |
| Simeria (Piski) | 10.12 | 2.58 |
| Orăştiă | 10.47 | 3.46 |
| Şibotŭ | 11.14 | 4.20 |
| Vinţulŭ de josŭ | 11.46 | 5.06 |
| Alba-Iulia | 12.21 | 6.15 |
| **Teiuşŭ** | 12.53 | 7.00 |

**Aradŭ-Timişóra**

| | Trenŭ omnibus | Trenŭ de persóne |
|---|---|---|
| **Aradŭ** | 6.00 | 12.30 |
| Aradulŭ nou | 6.26 | 12.54 |
| Németh-Ságh | 6.51 | 1.19 |
| Vinga | 7.28 | 1.50 |
| Orczifalva | 7.49 | 2.12 |
| Merczifalva | 8.09 | 2.30 |
| **Timişóra** | 8.58 | 3.15 |

**Simeria** (Piski) **Petroşenĭ**

| | Trenŭ omnibus |
|---|---|
| **Simeria** | 3.08 |
| Streiu | 3.45 |
| Haţegŭ | 4.33 |
| Pui | 5.19 |
| Crivadia | 6.05 |
| Baniţa | 6.43 |
| **Petroşenĭ** | 7.00 |

**Timişóra-Aradŭ**

| | Trenŭ de persóne | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|
| **Timişóra** | 12.25 | 5.00 |
| Merczifalva | 1.16 | 5.56 |
| Orczifalva | 1.34 | 6.16 |
| Vinga | 2.04 | 6.50 |
| Németh-Ságh | 2.25 | 7.11 |
| Aradulŭ nou | 2.54 | 7.44 |
| **Aradŭ** | 3.10 | 8.00 |

**Petroşenĭ—Simeria** (Piski)

| | Trenŭ omnibus |
|---|---|
| **Petroşenĭ** | 8.56 |
| Baniţa | 9.37 |
| Crivadia | 10.09 |
| Pui | 10.48 |
| Haţegŭ | 11.26 |
| Streiu | 12.06 |
| **Simeria** | 12.37 |

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.